

Szent László törvényei, Könyves Kálmán

1) László király (1077-1095)

{I. Béla fia, Géza testvére}

- **kedvező külpolitikai helyzet**
- (leszámolt a Salamon vezette mozgalommal)
- a papság és császárság harcában VII. Gergely pápa mellé állt
- belső ügyek rendezése
 - szaporodtak a lopások
 - **3 törvénykönyvet adott ki** (2/3 a magántulajdon védelme)
 - szigorú törvények (egy tyúk értékénél nagyobb lopást halállal büntette)
- **pénzverés, pénzváltás** = a király legfőbb jövedelme = **regálé jövedelmek**
 - 2 évente verettek új pénzt, amelynek ezüsttartalma állandóan csökkent → a beváltott és az új pénz ezüsttartalmának különbsége a királyi jövedelem egyik fő forrása
- kereskedelem fellendülése
 - élőállatok kivitele
 - határon vámot kellett fizetni
 - sóbányászat, só kereskedelem
- **1083.** László kérésére a pápa szentté avatta Istvánt (később Imrét és Gellértet is)
- támogatta az egyházat
- **1091.** megüresedett a horvát trón
 - László elfoglalta
 - **perszonálunió** = két (esetleg több) független állam olyan szövetsége, amelyet a közös uralkodó személye kapcsol össze. Az államok megtartják önállóságukat.
- kunok betörése – László szétverte
- a horvát királyi trónra unokaöccsét, Álmost ültette
- utódjául (másik unokaöccsét) Kálmánt jelölte → Könyves Kálmán (1095-1116)

forrás – László törvényei (tk. 83.o)

*„Mindenekelőtt esküvel elhatároztuk, hogy ha a főembereknek bármilyen rokonát lopás bűnében találják **egy tyúk értékén túl**, semmiképpen se rejthesse el vagy védhesse meg őt közülük senki.[...]*

*Ha ezután valakit az egész falu tolvajnak kiált, **istenítélettel** vizsgálják meg. Ha ennek folyamán ártatlannak bizonyul, a falu csupán egy penzát fizessen a papnak. Ha pedig bűnösnek találják, minden vagyonát foglalják le a király részére, amiből negyed részt a falubelieknek adjanak.[...]*

Ha valamely szabadot vagy rabszolgát lopáson érnek, akasszák fel. [...]

Ha valamely szabad tíz dénár értékűt lop, akasszák fel, ha tíz dénárnál kisebb értékűt lop, a lopott értéket tizenkétszeresen adja vissza, és egy ökröt fizessen.” (László ún. II. törvénykönyvéből)

„Akik pogány szokás szerint kutak mellett áldoznak, vagy fákhöz, forrásokhoz és kövekhez ajándékokat visznek, bűnükért egy ökörrel fizessenek.” (László ún. I. törvénykönyvéből)

2) Könyves Kálmán (1095-1116)

- „tudós király” (művelt)
- testi fogyatékosággal született
- egyik törvényében megtiltotta a boszorkányok üldözését
- az István által adományozott földek a nemzetségen belül örökíthetők, azt a király felségárulás kivételével nem veheti el = feudum
- **1095/1096.** kereszties hadjáratok indulása
 - a fosztogató parasztokat visszaverte, a lovagokat átengedte az országon (száműzte Álmost)
- megszerezte Dalmáciát
- I. László lánya, Piroska – bizánci házasság – béke
- Kálmán trónra fiát, Istvánt jelölte

Könyves Kálmán ábrázolása

Szent László hermája=koponyatartó ereklyéje
a XIV. sz. elejéről; ma Győrben található